

El nou País Valencià, una qüestió de discurs

UNA BONA FORMA de començar a pensar com desallotjar la dreta sucursalista valenciana del poder és mirar d'entendre com s'hi manté. A ningú se li escapa que catorze anys de Consells en mans dels populars i la lenta però inexorable conquesta d'ajuntaments on mai havien governat en democràcia han de tindre més d'una causa. Una sola raó no pot explicar com un dels feus tradicionals de l'esquerra del segle XX ara és un territori totalment dominat per la dreta.

Podem afirmar sense por a equivocar-nos que hi ha causes socials i econòmiques molt presents. El País Valencià d'avui no té la mateixa estructura social de fa setanta o ni tan sols de fa vint anys. La distribució de la riquesa és ben diferent, amb sectors productius que abans no existien i altres que han desaparegut. També ha canviat la fesomia del paisatge, l'ocupació del territori, el nombre i tipus d'habitants... En definitiva, tenim un altre país. Però aquestes causes les deixarem en mans de sociòlegs i economistes, que segur que les saben explicar millor.

Nosaltres ens centrarem en un altre aspecte poc present fins ara: la comunicació i el discurs. La forma de presentar el País Valencià que ha construït la dreta és una de les claus del

seu èxit, sense dubte. Com es ven la dreta valenciana perquè la comprem? Com ens presenta el país perquè els seguim votant per liderar-lo? És a dir, com s'articula el discurs de la dreta valenciana i com l'ha ajudat a mantenir-se al poder durant aquests catorze anys?

Radiografiar el discurs ens ajudarà a establir estratègies per contrarestar-los. I de retruc detectarem com l'oposició política i social provinent de l'esquerra i el nacionalisme ha errat en la construcció d'un discurs alternatiu amb possibilitats d'èxit. Tant social com electoral, fins ara dues batalles perdudes.

«ELS VALENCIANS VIVIM PROBABLEMENT
UN DELS MILLORS MOMENTS
DE LA NOSTRA HISTÒRIA»

Així començava Francisco Camps, president del Consell i candidat a la reelecció, la intervenció a l'acte d'obertura de campanya del Partit Popular a les eleccions a les Corts de maig de 2007. És una frase que condensa el discurs dels populars respecte al País Valencià, que no és més que una construcció lògica intel·ligible per tothom i molt difícil de desmuntar.

Primera premissa: els valencians vivim molt bé. És una frase que molts de nosaltres hem sentit més d'una vegada, i no necessàriament de gent que simpatitze amb el PP. «Ací es viu molt bé» i frases així se senten sovint. La força de la proposició és precisament que connecta amb una opinió més o menys generalitzada, sobretot abans de la crisi econòmica que començà en 2008. El motor de la construcció, que ha alimentat els fogons de l'economia valenciana, ha ajudat a estendre aquesta

sensació de progrés i benestar col·lectiu. La política de grans esdeveniments apuntala la idea tot reforçant l'autoestima

Segona premissa: el Partit Popular governa el País Valencià. No precisa d'explicació. Tesi: els valencians vivim molt bé perquè governa el Partit Popular. És una deducció formalment incorrecta, perquè la causalitat és indemostrable lògicament, però això no invalida la seua força comunicativa. D'aquesta manera, els missatges que llança la dreta valenciana en els seus múltiples altaveus està destinada fonamentalment a reforçar la primera premissa (els valencians vivim molt bé i som «feliços») i la conclusió (és perquè governa el Partit Popular).

Ací encaixen les contínues declaracions sobre la defensa dels interessos dels valencians i del seu benestar per part del Consell i el PP, que ajuden a alimentar aquesta conclusió. Fixem-nos en un tema totèmic: el transvasament de l'Ebre. Després de repetir fins afartar-se que l'aigua de l'Ebre és necessària per a l'economia valenciana, és fàcil afirmar que aquells que volen tancar l'aixeta són enemics dels valencians, i els partidaris els defensors de la causa valenciana. Trobem un immillorable enemic: els catalans i els socialistes. I, a més, són qui finalment deroguen el transvasament, excusa ideal per alimentar el sentiment de greuge envers el govern central, socialista, que tracta molt millor els catalans, que han guanyat la partida. Es tanca el cercle virtuós.

Però no només reforça el seu discurs des de l'àmbit de la comunicació, també ho fa des de l'àmbit de la gestió. És cert, avui en dia gestió és comunicació i comunicació és gestió, són àmbits indestriables, però la frase té sentit des d'un punt de vista estricte: no només es reforça el discurs a través de les paraules, també a través dels fets. Així podem explicar en bona part la distribució dels recursos pressupostaris

durant els darrers catorze anys, amb una despesa econòmica enorme en projectes emblemàtics del Consell, tant en l'època Zaplana com en l'època Camps. I també de les diputacions i ajuntaments. En són exemples Terra Mítica, la Ciutat de les Arts i de les Ciències, la Copa de l'Amèrica, la visita del papa Benet XVI, l'aeroport de Castelló, la Fórmula 1 i un llarg etcètera. Aquestes accions, pagades amb els impostos de tothom, es fan per reforçar l'autoestima col·lectiva dels valencians i lligar-la a l'èxit del model de país dels populars. D'ací venen les frases pronunciades pels nostres governants: «Situat València al mapa del món», «València és l'enveja dels seus veïns», «Els valencians som un exemple de progrés i benestar», i altres coses similars.

«JO TINC CINC MILIONS D'AMICS»

Un cop assentats els fonaments del discurs bàsic venen totes les seues ramificacions i utilitats. Si establim que l'èxit i el benestar dels valencians està relacionat amb el govern del Partit Popular, és molt fàcil estigmatitzar els teus oponents. Seguim amb deduccions lògiques: si tenim èxit gràcies al PP, qui ataca el PP ataca el nostre èxit. És simple, però demolidor. Lligar govern i país al discurs no és nou, ni de bon tros. Però no per això és poc efectiu, sobretot si l'equiparació està ben trenada prèviament, com és el cas.

És per aquesta raó que, per exemple, Francisco Camps va respondre a les imputacions pel cas Gürtel amb la següent frase: «El ministre de Justícia és amic del jutge Garzón. Jo tinc cinc milions d'amics». De nou simple i demolidor. Qui ataca el president valencià està atacant tot el poble valencià, el seu

progrés i el seu benestar. Per tant és fàcil separar els bons dels roïns. Els bons són els que defensen els interessos dels valencians, com l'aigua i l'exigència de més diners davant de Zapatero, i els roïns són els que no ens volen donar aigua, imputen el president de la Generalitat en casos de corrupció, estan en contra dels grans esdeveniments que ens situen al centre del món i qüestionen el nostre model urbanístic, que ens ha portat el progrés. I com anem a votar-los?

Si cada vegada que escoltem una declaració pública d'algun alt càrrec del Consell o del PP busquem alguna relació amb la construcció discursiva explicada, de ben segur que no ens hi serà difícil trobar-la. Gens difícil.

COM FER FRONT A AQUEST DISCURS?

Aquesta probablement siga la clau de volta de tot açò. Un cop desgranat el discurs de la dreta caldria anar-hi en contra o construir-ne el nostre propi. Però tothom hi està d'acord?

Hi ha opcions polítiques que han optat per mirar de comprar el discurs d'èxit. Posem per cas, de nou, el tema dels transvasaments. Diversos partits de l'oposició han defensat amb vehemència la vigència de l'aportació del Tajo al Segura, segurament temerosos de ser estigmatitzats com a enemics dels regants en particular i dels valencians en general. No és tasca nostra establir si aquest transvasament és just o no, però el que sí que està clar és que cada cop que es pronuncia la paraula transvasament el PP hi guanya. Hi guanya perquè són ells els que els reivindiquen, sense contemplacions i sense distincions. I perquè és molt difícil entendre per què Tajo

sí i Ebre no. Però també és cert que si aquests partits no recolzen el transvasament, són titllats d'enemics del progrés. Què fer llavors?

A un discurs d'èxit cal confrontar-li un altre discurs que genere motivació, engrescador. És a dir, proposar un país des d'una escala pròpia de valors, entroncats en la tradició de la pròpia opció política, i no jugar als valors dels altres, perquè llavors sempre tindràs les de perdre. Si un és (i vol ser) nacionalista d'esquerres el que ha de fer és ser coherent amb el seu relat polític, que és ric en propostes i matisos, i no mirar d'imitar qui a priori és el teu enemic, la dreta espanyolista. I tot sovint els representants d'aquest espai polític al País Valencià cauen en l'errada de jugar la partida que proposa la dreta i no canviar el joc. I l'errada no és només fer seguidisme: també es perd la partida quan la resposta sempre és «no», com ben sovint ha passat. El negacionisme és fàcil de rebatre.

Si la dreta proposa un model basat en un creixement econòmic que té com a puntal l'urbanisme desafortat, el valencianisme d'esquerres ha de proposar un altre model econòmic de futur i respectuós amb el medi. Si la dreta prefereix els grans esdeveniments als serveis públics, el nacionalisme ha de fer bandera de l'educació i la sanitat de qualitat per tothom. Si la dreta té un model de país, l'esquerra nacionalista en té un altre. No s'oposa al model del PP, i prou, sinó que vol un altre model.

És difícil portar-ho a la pràctica, però és un esforç que tard o d'hora s'haurà de fer si es vol un altre país. En primer lloc per una raó tan bàsica com és la coherència de l'acció política: l'esquerra nacionalista ha de proposar un país basat en els seu propis valors. Així ho requereixen els seus partidaris, que no donaran suport a experiments de renúncia i redempció. No és qüestió d'establir una ortodòxia política immuta-

ble, es tracta de saber proposar un model atractiu per als teus i per aquells que són susceptibles de sumar-se a un projecte d'esquerra nacionalista perquè comparteixen un bon espai de valors polítics. Els viatges a espais polítics que ja tenen amo solen ser de futur més que incert.

La segona raó: a hores d'ara el nombre de vots que s'obtenen a les eleccions per part de sigles que pertanyen al valencianisme progressista és insuficient, i cal sumar més gent a un projecte amb potencial engrescador. I no engresca comprar propostes d'altres.

No cal inventar-se els valors que són propis de l'esquerra nacionalista i és difícil que siguen de ningú més. Serveis públics de qualitat i per tothom. Defensa del territori. Sostenibilitat i bon ús dels recursos. Urbanisme al servei de l'ordenació del país i els seus habitants, i no a l'inrevés. Impuls de la llengua i la cultura valencianes. Radicalitat i integritat democràtica. I molts altres.

És evident que les opcions polítiques que se situen en el terreny del nacionalisme progressista han vingut defensant, amb més o menys fermesa, aquests valors. Però sovint s'ha fet amb la boca menuda, amb por de la resposta del discurs hegemònic de la dreta. Quan no s'han mimetitzat postures contràries. I així és complicat. Abans hem esmentat l'exemple del transvasament Tajo-Segura. Quina és la resposta correcta, anar darrere de la mateixa pancarta que Camps i Valcárcel o exposar una postura pròpia basada en la sostenibilitat dels recursos? Quina s'acosta més als valors propis i quina pot reportar més èxit electoral? L'electorat preferirà la imitació o la proposició d'una alternativa?

En resum, tindre un model propi pel País Valencià, basar-lo en els valors polítics propis i explicar-lo molt i bé, buscant la confrontació amb el model de la dreta regionalista.

Aquesta feina, que pareix titànica, ja té casos d'èxit en espais tan sensibles com l'educació. A través d'entitats com Escola Valenciana s'ha plantejat un projecte de suma defensant sense complexos d'una educació pública i valenciana i confrontant-la amb el model popular, privatitzador i antivalencià. I estan tenint bastant d'èxit, la veritat.

EL FACTOR GENERACIONAL

Un dels elements que ha de ser protagonista en la construcció i defensa de la proposta que fa el nacionalisme d'esquerres pel País Valencià és el factor generacional. I com a factor generacional no ens referim només a una qüestió d'edats —que també— sinó a una forma de pensar, de construir i de col·laborar nova i més propera als propis valors.

Hi ha algunes dades evidents: ja ha arribat a la plenitud una generació que no és esclava de renúncies passades o de guerres perdudes perquè no ha viscut la transició, el procés d'elaboració del primer Estatut d'Autonomia i molts ni tan sols la «Batalla de València». La violència política de finals dels setanta i els vuitanta queda lluny. Aquesta generació està escolaritzada en valencià i educada dins un sistema bàsicament democràtic. És una fornada que no precisa de l'èpica de l'antifranquisme en la construcció del seu relat polític. I aquests factors no són poca cosa.

A més, la gent nascuda de mitjans dels setanta ençà és la primera generació tecnològica, acostumada a l'ús de les noves tecnologies integrades en el dia a dia laboral i social. I això pot no significar res o pot significar moltes coses. La gent activa social i políticament té nombrosos altaveus per actuar, al mar-

ge de formes clàssiques d'expressió o canalització, com partits, organitzacions i sindicats. Perquè és una generació que té una altra manera de participar en la cosa pública. Hom no necessita que unes sigles facen d'intermediàries en la seua visió política perquè hi ha espais d'expressió de sobra.

És també una generació menys acostumada a conformar la seua opinió sobre la base dels mitjans de comunicació de masses, de tall clàssic, sinó que beu de les opinions d'iguals. El concepte de xarxa es va imposant tant en la comunicació com en la construcció d'idees, i el concepte de xarxa és directament oposat al concepte de jerarquies, en l'opinió i en l'acció. Horitzontalitat contra verticalitat.

Cal doncs que aquesta generació, fins ara més bé silenciosa i espectadora de la política valenciana, prenga la paraula i comence a construir de forma col·lectiva, horitzontal i col·laborativa aquest nou discurs engrescador, propositiu, positiu i propi, basat en el relat del nacionalisme valencià d'esquerres. El valencianisme fusterià pot tindre diverses derivades i formes evolutives, però és ben cert que hi ha suficients espais de trobada per caminar tots junts en la mateixa direcció, hi ha suficients punts en comú per sumar i créixer des d'unes bases sòlides i a partir d'un discurs propi i exitós que incloga suficient gent per aspirar a un futur País Valencià possible i millor.